

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Thesaurus Eloquentiae Sacrae Et Profanae, Saluti & incolumitati Rerumpublicarum utilissimae

Alberti, Alberto

Coloniae Agrippinae, 1669

Oratoris, atque Concionatoris Tulliani magnum ingenium, atque artificium
magna admiratio, plaususque ex summa oblectatione profectus
consequitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69225](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69225)

quidem per blandè ; circa aures tamen non hæret, sed leniter sese in animum demittit? neque, ut illa Adversariorum fucata tantummodo, levis, & commentitia, sed vera, gravis, & solida, præcordia ipsa suaviter permeat, jucundissimisque delinit officiis.

Oratoris, atque Concionatoris Tulliani magnum ingenium, atque artificium magna admiratio, plaususque ex summa oblectatione profectus consequitur.

239. **V**erum hæc tanta, tamque copiosa delectatio, quæ nostris ex Oratoribus, & Concionatoribus in Auditores funditur, etsi moderatâ sit, nihilominus cumulata etiam est & summa; atque ita summa, ut præ cumulo summâ quoque cum admiratione conjuncta sit. Illos quippe, qui persuadendo tam jucundè, solideque delectant, tantus plausus, tamque intolita admiratio excipit, & commendat, ut quanto minùs ipsi suum in dicendo ingenium, atque artificium nobilissimum ostentant, tanto magis à peritis Auditoribus observetur, ac suspiciatur; contra verò alii, qui, ut rumusculos colligant, intemperis agitati, luxu profuso totam dissipant persuasionem, non rarò dignâ irrisione ludantur. Neminem enim fugit, aut clam est, illum conclamatæ jam valetudinis ægrotum (ut in eodem pergami exemplo) ab experientissimo

Q.6

cura-

curatum Medico, non tantum affluente voluptate ob recuperatam sanitatem recreari, sed maximam quoque egregii in sanando artificii miratione haerere suspensum, laudes Medici semper celebrare, ejus sollertiam, acumen, nomenque semper extollere, omnium illum Medicorum facile principem, facile Galeno, Hippocratique supparem, imo superiorem etiam pronuntiare, Aesculapium alterum sine controversia appellare, ac statuere; e contrario autem reliquorum Medicorum, qui externa tantum, & supra cutem dumtaxat lita medicamenta applicaverunt, elegantis officias sermonis, & praestigias explodere, multam sui jactantiam stomachari; inanes pollicitationes eis exprobrare, putidam doctrinae ostentationem in recensendis memoriter Hippocratis aphorismis, in testandis Galeni placitis, in medicae eruditionis penu universam exhauriendam vituperare; quumque toto illo technarum, fraudumque apparatu se circumventum videat, quum se incuratum, quin etiam deteriore forsitan valetudine debilitatum; adde non tantum corporis viribus enervatis, sed auri insuper, argentique arculis multo magis exinanitis, dimissum intueatur, ac fremat; ab illis Medicis suo tantum marsupio uncas rapacissimos fuisse injectos; nullam vero sanitati curandae veram adhibitam esse medicinam, tandem merito colligere, simulque indignari.

240. At idem prorsus animi contagione misere tabescentibus videlicet accidit, Auditores,

tores, qui à perito, fidoque mentis. Medico, sacro Oratore ad sani capitis valetudinem, perennisque sæculi vitam, virtutis persuasione divinitus afflatâ, perducti, non ubere tantummodo voluptate, quotiescunque divinâ illius in dicendo vi, ac spiritu se tot ex malis extractos, insuperque tot ac tantis ditatos bonis recordantur, pectus habent refertum; verum etiam, ubi in memoriam redditæ sibi sanitatis redeunt, ex cumulata, quam experti sunt, jucunditate, ex templo summos in plausus, atque in summam de ejusdem Concionatoris ingenio admirationem rapiuntur. O viri, exclamant, non humanam, sed cælestem sapientiam!! O ingenij perspicacis singularem prærogativam? Ut artificium omniæ catæ ille dissimulans, nostris vulneribus blandissimæ orationis ceratum adlinebat? argumentorum spicula non ostentabat, sed immittebat: sensim nostros explorans sensus, primò rationibus firmis nos pertentabat; subinde gravioribus percellerat; mox validiores adhuc quàm morum, quàm affectuum machinas admovens, totum nilû arietabat, viscera trajiciebat, vitalia cuncta penitus confodiebat. Tunc scilicet læti, quum salutare nobis tendebat insidias, securos nos vulnerum putabamus; ad certum nos destinari ictum, nunquam in mentem venisset suspicari. Orationem ejus modestam, sed non humilem; insignitè splendidam, sed non affectatam; tam vehementem esse expugnandorum animorum, ut ita loquamur, catapultam, nunquam cogitatione providissemus.

Q7

Quam

Quàm sagax igitur illuderat ingenium, quàm acutum, atque eminens, quod ut ingeniosius vulneraret, vulneratique vulnus amarent suū, seipsum interim nostris oculis officiosè subducebat? Sed enim quanto magis sese celabat, tanto clarius (jam tandem agnoscimus) aperiebat. Nunc demum cernimus, quantæ fuerit sollertiæ sententias illas tam eximio distribuere ordine; argumenta singula tam accuratè suis librare momentis; tam facillè divinorum oracula librorum edisserere, tam appositè sanctorum decreta Patrum arcesse-
re; tantâ dexteritate, tantaque simul voluntatum concitatione, quocunque vellet, singulos asportare. Hæc, atque alia id genus complura, oblectatione capti Auditores, quicunque literas non à limine dumtaxat salutârunt, ad magnam de exquisitissimo Ciceroniani seu Oratoris, seu Concionatoris ingenio admirationem ex toroso, efficacique illius sermone derivatam luculenter patefaciendam, quippe qui ejusdem impulsu à Dæmonis probroso servitio ad divinum Jesu Christi regnum translati sint, ore jucundissimo, sæpissimeque frequentant. Contra verò aliorum non Oratorum, neque Concionatorum, quibus nominibus indigni sunt, sed politulorum Declamatorum adulteratum dicendi genus sibi fraudi fuisse, etiam atque etiam dolent; frustra tot annos iis audiendis se operam dedisse, imò non tam dedisse, quàm perdidisse, jure conqueruntur; nullam frugem ex tantâ acuminum, sensiculorumque procellâ se percepisse, meritò

expostulant; ac proinde, quàm imbecillum sit eorundem ingenium, quàm inops, & tenue, quod persuadere nescit, necessario sibi persuadent. Quem igitur in præsentia meorum non miserescat Adversariorum, qui quò magis Auditorum oblectationem, sui que gloriam ingenii ad insaniam usque depereunt, totosque sese hanc in curam impendunt, eò minus eliciunt? At è regione quis nostrorum & Oratorum, & Concionatorum felicitatem satis admiretur, qui dum toti sunt in persuadendo, quanto minus aurium, animique voluptatem, aut proprii ingenii celebritatem, quò eorundem saluti Auditorum consulant, quarunt, aut ambiunt; tanto magis excitant, & consequuntur?

Adversarii pro desperatione à Tulliana eloquentia forma defecerunt.

241. **N**unc satis, opinor, totà hac meâ disceptatione, Auditores, probatum à me est, Adversarios meos à Ciceronianâ eloquentiâ, quo dulcius oblectarent, quum in delectando ita absurdi sint, atque præposterri, longeque à Tullianis tam Oratoribus, quàm Concionatoribus, oblectandi lepore vincantur, deciscere non potuisse. Quum ergo trāsfiga isti, ingenii præstantiam delectandi que gratiâ, Ciceronem deserendo, non auxerint, sed, si quâ prius habebant, etiam corruperint; quam ob causam, quæso, veram, & candidam, à Ciceroniano dicendi caractere, hoc est, à regiâ